

1 Mitä käsitteillä "elatusapu" ja "elatusvelvollisuus" tarkoitetaan käytännössä? Kuka on velvollinen maksamaan elatusapua kenelle?

Elatusvelvollisuudella tarkoitetaan perheenjäsenen velvollisuutta huolehtia toisen perheenjäsenen elatuksesta. Elatusvelvollisuus perustuu lakiin. Sitä sovelletaan lain nojalla, jos tietyt laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Se ei siis yleensä perustu osapuolten väliseen sopimukseen. Elatusvelvollisuus on henkilökohtainen ja päättyy, kun elatukseen oikeutettu henkilö kuolee.

Oikeus elatusapuun on ainoastaan henkilöllä, joka on työkyvytön eikä kykene elättämään itseään varallisuudellaan.

Elatusapua voivat hakea henkilöt, joilla on oikeus saada elatusapua seuraavilta henkilöiltä seuraavassa järjestyksessä: aviopuolisot tai entiset aviopuolisot, lapset, vanhemmat, lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset, veljet ja sisaret, isovanhemmat ja takenevan polven sukulaiset. Jos ensimmäisenä vuorossa olevilla henkilöillä ei ole mahdollisuutta antaa elatusapua, elatusvelvollisia ovat seuraavina vuorossa olevat.

Jos yksi henkilö on elatusvelvollinen useaa henkilöä kohtaan, elatusapu maksetaan seuraavassa järjestyksessä (edellä olevat sulkevat jäljempänä olevat pois): lapset, nykyiset tai entiset aviopuolisot, vanhemmat, lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset, veljet ja sisaret, isovanhemmat ja takenevan polven sukulaiset.

Avioerossa vain avioeroon syyttömällä osapuolella on oikeus saada elatusapua.

2 Mihin ikävuoteen asti lapsi voi saada elatusapua? Sovelletaanko alaikäisten ja aikuisten elatusapuun eri sääntöjä?

Vanhemmat ovat elatusvelvollisia alle 18-vuotiaita lapsiaan kohtaan riippumatta siitä, ovatko vanhemmat työkykyisiä tai tulevatko toimeen varallisuudellaan. Vanhemmat ovat elatusvelvollisia täysi-ikäisiä lapsiaan kohtaan, jos nämä eivät kykene elättämään itseään tuloillaan tai varallisuudellaan opiskellessaan säännöllisesti keskiasteen, ammatillisen asteen tai korkea-asteen koulutuslaitoksessa tarvittavan koulutusajan. Tämä tarkoittaa keskiasteen osalta 20 vuoden ikään asti ja ammatillisen koulutuksen sekä korkeakoulutuksen osalta 25-vuotiaaksi asti. Vanhemmat ovat kuitenkin elatusvelvollisia vain, jos se ei aiheuta heille erityisvaikeuksia.

Elatusapua annetaan entisille aviopuolisolle enintään kolmen vuoden ajan avioerosta, jos osapuolet eivät ole sopineet pidemmästä ajasta. Elatusapu päättyy, jos elatusapua saava puoliso avioituu uudelleen.

3 Pitääkö minun kääntyä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen puoleen saadakseni elatusapua? Mitkä ovat hakemusmenettelyn tärkeimmät vaiheet?

Elatuskanteet pannaan vireille tuomioistuimessa riippumatta elatusavun tyypistä, suuruudesta, elatusavun hakijasta tai henkilöstä, jolta elatusapua haetaan. Yleinen toimivalta on piirituomioistuimella (*rayonen sad*). Alueellinen toimivalta on kantajan tai vastaajan asuinpaikan tuomioistuimella. Kantajalla on oikeus valita tuomioistuin.

4 Voiko elatusapua hakea sukulaisen (jos voi, miten kaukaisen?) tai alaikäisen lapsen puolesta?

Alaikäisiä lapsia koskevaa elatusapua voi hakea vanhempi, jolle lapsen huolto on myönnetty, tai edunvalvoja.

Alaikäisiä 14–18-vuotiaita nuoria koskevat elatusvaateet esittää nuori henkilökohtaisesti sen vanhemman tieteen ja suostumuksella, jolle huoltajuus on myönnetty, tai edunvalvojan suostumuksella.

5 Jos haluan panna asian vireille tuomioistuimessa, mistä saan tietää mikä tuomioistuin on toimivaltainen?

Bulgarialaiset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia avioliittoasioiden yhteydessä jätetyissä elatusapuun ja avioliittoon liittyvissä vaateissa, jos toinen aviopuolisista on Bulgarian kansalainen tai hänen tavanomainen asuinpaikkansa on Bulgariassa. Jos kyse on elatusavun hakemisesta entiseltä puolisoilta, toimivaltaisia ovat ne tuomioistuimet, joilla on toimivalta käsitellä avioerohakemuksia.

Jos kyse on vanhempien ja lasten välisistä tapaamis- tai varallisuussuhteista, bulgarialaiset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia, jos vastaajan tavanomainen asuinpaikka on Bulgariassa, jos kantaja tai hakija on Bulgarian kansalainen tai jos osapuolena oleva lapsi tai vanhempi on Bulgarian kansalainen tai hänellä on tavanomainen asuinpaikka Bulgariassa.

Edellä olevissa tapauksissa sovelletaan siis Bulgarian lakia jäljempänä 18, 19 ja 20 kohdassa esitetyin edellytyksin.

6 Pitääkö minun mennä jonkun välikäden (asianajajan, keskus- tai paikallisviranomaisen) kautta voidakseni panna asian vireille tuomioistuimessa? Ellei, mitä menettelyä on noudatettava?

Elatuskanteet pannaan vireille tuomioistuimessa riippumatta elatusavun tyypistä, suuruudesta, elatusavun hakijasta tai henkilöstä, jolta elatusapua haetaan. Toimivalta on piirituomioistuimella, eikä oikeudellista edustajaa ole pakko käyttää. Alueellinen toimivalta on kantajan tai vastaajan asuinpaikan tuomioistuimella. Kantajalla on oikeus valita tuomioistuin.

7 Onko oikeuskäsittely maksullinen? Jos on, paljonko se maksaa? Jos varani eivät riitä, voinko saada oikeusapua käsittelyn kustannusten kattamiseksi?

Elatusavun hakijat on vapautettu oikeudenkäyntimaksusta. Elatusapuun oikeuttavaa ratkaisua annettaessa tuomioistuin määrää vastaajan maksamaan sekä oikeudenkäyntimaksun että hakijalle menettelystä aiheutuneet kustannukset.

Oikeudellista edustajaa ei ole pakko käyttää.

Asian osapuolet voivat saada oikeusapua koskevan lain (*Zakon za pravната pomosht*) yleisten ehtojen mukaisesti oikeusapua.

8 Minkä tyyppistä elatusapua tuomioistuin voi myöntää? Miten sen määrä lasketaan? Voidaanko tuomioistuimen päätöstä tarkistaa elinkustannusten tai perhetilanteen muuttuessa? Jos voidaan, miten (esim. automaattinen indeksointi)?

Elatusavun suuruus määräytyy elatusapuun oikeutetun henkilön tarpeiden ja elatusvelvollisen maksukykyyn mukaan. Elatusavun vähimmäismäärä, jonka vanhempi on velvollinen maksamaan alaikäisestä lapsestaan, on neljännes ministerineuvoston vahvistamasta vähimmäispalkasta. Elatusavun määrän päättää tuomioistuin, joka ottaa huomioon lapsen tarpeet ja vanhemman maksukykyyn.

Tuomioistuin voi määrätä vähimmäistasoa pienemmän elatusavun, jos lapsen elatuksesta vastaa valtio tai jos muut erityisheit puoltavat sitä. Tuomioistuin voi määrätä enimmäistasoa suuremman elatusavun, jos lapsella on erityistarpeita ja vanhempi voi maksaa suuremman elatusavun vaikeuksista.

Tuomioistuimen määräämän elatusavun suuruutta voi osapuolen pyynnöstä muuttaa tai elatusapu voidaan lopettaa, jos olosuhteet muuttuvat.

Rahasuorituksena maksettava elatusapu maksetaan kuukausittain. Myöhästymisestä peritään korkoa. Tuomioistuin voi määrätä elatusavun maksettavaksi myös luontoissuorituksena.

9 Miten ja kenelle elatusapu maksetaan?

Elatusapu maksetaan henkilökohtaisesti elatukseen oikeutetulle. Elatusapu alaikäisille 14–18-vuotiaille nuorille maksetaan henkilökohtaisesti sen vanhemman tietien ja suostumuksella, jolle huoltajuus on myönnetty.

Alle 14-vuotiaita koskeva elatusapu maksetaan vanhemmalle, jolle huoltajuus on myönnetty, tai edunvalvojalle.

10 Jos elatusvelvollinen ei maksa vapaaehtoisesti, mitä pakkotoimia voidaan käyttää?

Rahasuorituksena maksettava elatusapu maksetaan kuukausittain. Myöhästymisestä peritään korkoa.

Lainvoiman saaneet tuomioistuimen ratkaisut voidaan panna täytäntöön siviiliprosessilaissa säädettyjä edellytyksiä ja menettelyä noudattaen.

11 Lyhyt kuvaus täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määrärajoista tai vanhentumisajoista.

Ratkaisun panee täytäntöön ulosottoviranomainen tai yksityinen ulosottomies, jonka kantaja valitsee.

Valtion ulosottoviranomaiset työskentelevät piirituomioistuinten täytäntöönpanoyksiköissä, joiden toiminta-alueena on tuomioistuimen tuomiopiiri.

Yksityisten ulosottomiesten toiminta-alueena on vastaavan maakuntatuomioistuimen (*okrazhen sad*) tuomiopiiri.

Ks. tuomioiden täytäntöönpanoa koskevat sivut.

12 Onko olemassa viranomainen tai järjestö, joka voi auttaa minua elatusavun perimisessä?

Lastensuojelusta annetussa laissa (*Zakon za zakrila na deteto*) säädetään useista suojatoimenpiteistä, kuten velvollisuudesta ilmoittaa lapsille ja heidän vanhemmilleen heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä valtion tarjoamasta oikeusavusta. Kyseisen lain 15 §:n mukaan lapsilla on oikeus saada oikeusapua sekä esittää valitus kaikissa heidän oikeuksiinsa tai etuihinsa vaikuttavissa menettelyissä. Oikeusapua tarjoaa kansallinen oikeusaputoimisto. Asianajajista annetun lain (*Zakon za advokaturata*) mukaan bulgarialainen asianajaja tai jonkin muun EU:n jäsenvaltion asianajaja voi tarjota maksutta oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa elatusapuun oikeutetuille henkilöille. Jos vastapuoli määrätään tällaisissa tapauksissa maksamaan oikeudenkäyntikulut, asianajaja voi vaatia itselleen palkkion, jonka suuruuden päättää tuomioistuin.

13 Voiko viranomainen tai järjestö maksaa elatusavun ennakkoon kokonaan tai osittain elatusvelvollisen sijasta?

Jos elatusvelvollinen jättää tuomioistuimen määräämän elatusavun maksamatta, valtio maksaa sen elatusvelvollisen puolesta ministerineuvoston asetuksessa säädettyjä edellytyksiä ja menettelyä noudattaen. Valtio huolehtii myös niiden henkilöiden elatuksesta, joilla ei ole ketään, jolla olisi lain mukaan velvollisuus huolehtia heistä tai jos on, henkilöllä ei ole mahdollisuutta huolehtia elatuksesta.

14 Jos asun Suomessa ja elatusvelvollisen asuinpaikka on toisessa maassa:

14.1 Voinko saada apua suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?

Kyllä, toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti. Lisäksi Bulgarian tasavalta on tehnyt useita kansainvälisiä oikeusapua koskevia sopimuksia eri maiden kanssa, joista kaikki eivät ole EU:n jäsenvaltioita. Oikeusministeriö on kyseisten sopimusten osalta keskusviranomainen ja tarjoaa siinä ominaisuudessa apua kansalaisille.

14.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä?

Oikeusministeriön yhteystiedot ovat seuraavat:

Ministry of Justice (Ministerstvo na pravosadieto)

Ul. Slavyanska nro 1

1040 Sofia

Bulgaria

Puh: (+359 2) 92 37 555

Faksi: (+359 2) 987 0098

Yhteyshenkilö:

E_Gyurova@justice.government.bg

M_Parvanova@justice.government.bg

15 Jos asun muualla ja elatusvelvollinen asuu Suomessa:

15.1 Voinko hakea apua suoraan suomalaiselta viranomaiselta tai järjestöltä?

Kyllä, toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti. Jos elatusapua hakeva henkilö on maassa, jonka kanssa Bulgarian tasavalta on tehnyt kansainvälistä oikeusapua koskevan sopimuksen, henkilö voi pyytää apua sopimuksen mukaiselta keskusviranomaiselta eli oikeusministeriöltä.

15.2 Jos voin, miten tähän viranomaiseen tai järjestöön otetaan yhteyttä ja minkälaista apua voin saada?

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 vahvistetun menettelyn tai sovellettavassa kansainvälistä oikeusapua koskevassa sopimuksessa esitetyn menettelyn mukaisesti.

Ks. oikeusministeriön yhteystiedot edellä.

16 Sitooko vuoden 2007 Haagin pöytäkirja Suomea?

Kyllä, vuoden 2007 Haagin pöytäkirja sitoo Bulgarian tasavaltaa.

17 Jos vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido Suomea, mitä lakia sovelletaan elatusvaateisiin Suomen kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien sääntöjen mukaan? Mitkä ovat tähän lakiin sisältyvät kansainvälistä yksityisoikeutta koskevat säännöt?

Ks. edellinen vastaus.

18 Mitkä ovat elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen V luvussa tarkoitettua oikeuden saatavuutta rajat ylittävissä asioissa koskevat säännöt?

Sovellettavat säännöt vahvistetaan toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 sekä siviiliprosessilain 627a–627c §:ssä (voimassa 18. kesäkuuta 2011 lähtien). Kun jäsenvaltiossa, jota sitoo vuoden 2007 Haagin pöytäkirja, annetaan päätös, neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 20 artiklassa tarkoitettuihin asiakirjoihin perustuva hakemus päätöksen täytäntöön panemiseksi on esitettävä velallisen asuinpaikan tai päätöksen täytäntöönpanopaikan mukaiselle maakuntatuomioistuimelle. Maakuntatuomioistuin voi neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 41 artiklan mukaisesti kieltäytyä täytäntöönpanosta tai keskeyttää sen.

Kun päätös tai muu asiakirja on annettu sellaisessa EU:n jäsenvaltiossa, jota vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido, päätöksen tai asiakirjan täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista on haettava velallisen asuinpaikan tai päätöksen täytäntöönpanopaikan mukaiselta maakuntatuomioistuimelta. Hakemuksen yhteydessä ei tarvitse toimittaa päätöksen tai asiakirjan jäljennöstä velalliselle tiedoksiantoa varten. Tuomioistuin käsittelee hakemuksen suljetuin ovin. Tuomioistuin vahvistaa hakemuksen pohjalta antamassaan määräyksessä muutoksenhauulle määrääjän neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 32 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Hakemuksen perusteella annetun määräyksen väliaikainen täytäntöönpano ei ole mahdollista. Antaessaan hakemuksen pohjalta täytäntöönpanomääräyksen tuomioistuin tekee samalla päätöksen hakemuksessa pyydytyistä väli- ja turvaamistoimista. Määräyksellä on sama

lainvoima kuin muutoksenhakumenettelyssä annetulla päätöksellä. Määräykseen voi hakea muutosta Sofian muutoksenhakutuomioistuimesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 32 artiklassa säädettyjä edellytyksiä ja menettelyjä noudattaen. Sofian muutoksenhakutuomioistuimen päätöksestä voi valittaa ainoastaan korkeimpaan kassaatioistuimeen.

19 Minkälaisia toimenpiteitä Suomi on toteuttanut huolehtiakseen elatusvelvollisuutta koskevan asetuksen 51 artiklassa kuvattujen tehtävien hoitamisesta?

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukainen keskusviranomaisena Bulgariassa on oikeusministeriö. Asetuksen liittyviä tehtäviä oikeusministeriössä hoitaa lapsiin liittyvästä kansainvälisestä oikeussuojasta ja kansainvälisistä adoptioista vastaava pääosasto, jonka henkilöstömäärään ja rakenteeseen on tehty uusien tehtävien vuoksi muutoksia. Pääosastolle on annettu valtuudet tehdä yhteistyötä alueellisen kehityksen ja julkisten töiden ministeriössä olevan väestörekisteristä ja hallinnollisista palveluista vastaavan pääosaston, kansallisen veroviraston ja kansallisen oikeusaputoimiston kanssa, kun on kyse muista EU:n jäsenvaltioista neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 mukaisesti toimitettujen elatusvelvollisuutta koskevien hakemusten käsittelystä.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 17/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.